

משלחן משה

ביחורי הלכה מכ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק יצחק צבי משה מוזס זי"ע אבד"ק קראלי

גליון: א'

ערב שב"ק בהר בחקתי תשפא

ביחורי הלכה בעניני הפרשה

בדין הפרדת "דבק" שבין אות לאות בס"ת ובתפילין ומזוזות

היה צריך מחיקה היה נפסל משום שלא כסדרן אבל בספר תורה יש להחמיר אם נעשה הדביקות קודם שנגמר האות וכן בתפילין ומזוזות יש להחמיר אם לא כתב עדין התיבות שאחר זה דלא מהני גרירת הדביקות לבד אם נדבק קודם שנגמר האות וגמר האות בפסול, אבל דעת השו"ע להתיר בכל אופן אם לא נשתנית האות שמותר לגרור וכן הוא מנהג הסופרים להתיר, בכל אופן שנדבק. סוף פסוק הוא שדעת השו"ע להתיר גרירת נגיעות ודביקות שבין אות לאות ואין בזה משום חוק-תוכות ולא פיסול שלא כסדרן ומותר גם בתפילין ומזוזות (ולפי הביאור הלכה עוד קולא הוא שיש בתפילין ומזוזות שאין להחמיר גם אם נעשה הנגיעה קודם שתגמר האות, וכנ"ל), שמותר לגרור הנגיעה שבין אות לאות.

ובלומדי בעז"ה בספה"ק "אור החיים" זה רבות בשנים מדי שבת בשבתו, ראיתי דבר נפלא ולא זכיתי להבינו דכתב בפרשת בחוקותי (על הפסוק הראשון מ"ב פירושים כנודע), ושם באות ל"ד כתב בזה הלשון "עוד יתבאר על דרך מה שפסק מרן בשו"ע אור"ח בהליתפילין (סימן ל"ב, סעיף י"ח) וזה לשונו "אם נדבקה אות לאות וכו' פסול". ובהלכות ספר תורה כתב הרא"ש דדביקות פוסל בספר תורה, ואם גרר הדביקות כשר, נמצינו אומרים שיש היתר לחקוק דבק שבין אות לאות בספר תורה, ולא בתפילין, והוא מה שרמז הכתוב כאן "אם בחקתי", פירוש חקיקות אותיות "תלכו" כמשפטיהם לחוק אותם, ולא לבל תמחקו, אלא "ואת מצותי", שהם תפילין, תשמרו לבל תמחקו אפילו דבק שבין אות לאות, עכ"ל.

ולא זכיתי להבין בעונותי הרבים את דברי קדשו מה שמביא לשון השלחן ערוך בהלכות תפילין מסימן ל"ב סעיף י"ח, ושם מפורש שגם בתפילין אם גרר הדביקות שהוא כשר וכמו שנזכר לעיל, והוא ז"ל מעתיק רק חלק

הנה ידוע לכל מי שבא ונכנס בשערי כתיבת סת"ם שיש בעיקרן ג' דברים, אחד: צורת האותיות שיהיה כל אות נכתב בצורתה המקובלת, והשני: שלא יהיה "חוק תוכות" דהיינו שיש לכתוב כל אות ואת ולא שיחקוק האות שזה פסול, והשלישי: ענין של "כתיבה כסדרן" וזה דוקא בתפילין ומזוזות אבל בספר תורה לא מעכב כתיבת "שלא כסדרן" ואף לכתחילה המנהג שאין כותבין דוקא כסדרן (ובשם השם יש אומרים שצריך לכתוב אותם גם כן כסדרן וי"א שאין מעכב). והנה בענין לגרור דבק שבין אות לאות כתוב בשולחן ערוך אור"ח סימן ל"ב (סעיף י"ח) "אם נדבקה אות לאות בין קודם שתגמר בין אחר שנגמרה פסול ואם גרר והפרידה כשר ולא מיקרי חק תוכות מאחר שהאות עצמה היתה כתובה כתקונה", ע"כ. וכתב המשנה ברורה (בס"ק ע"ט) "דבזה אין מעכב שלא כסדרן כמבואר לקמן (בסעיף כ"ה) "שמותר להפריד האותיות הדבוקות אחר שכתב לפניהם דכיון שהאות צורתה עליה כשמפרידה מחברתה לא הוי ככותב", כלומר שאף בתפילין ומזוזות דבעי שיהיה כסדרן מותר לתקן ולגרור הדבק וכ"ש בס"ת דלא בעינן כסדרן ומותר גם משום חק תוכות וגם משום כסדרן, מכיון שלא נשתנה האות מצורתה ע"י הדביקות, ומובן שאם נשתנה האות מצורתה ואין התינוק יכול לקרותה, וכ"ש אם נשתנית לצורת אות אחרת דלא מהני גרירת הדיבוק דמיקרי חק-תוכות, ובתפילין ומזוזות לא מהני אף אם ימחק כל האות משם שאם כבר כתב להלן הוי שלא כסדרן, אם יחזור ויכתוב האות שמחק.

"ודעת השו"ע להתיר להפריד נגיעות שבין אות לאות אם לא נשתנית האות ע"י הנגיעה, הוא גם אם נעשה הדביקות קודם שנגמר האות ובביאור הלכה מביא שיש מחמירין אם נעשה הדביקות קודם שנגמר האות וכתב דאין להקל בו אלא בתפילין ומזוזות דכדיעבד דמי דאם

נגעו האותיות זה בזה הרי זה פסול משום שנאמר "וכתבתם" שתהא כתיבה תמה, מכל מקום מועלת גרירה להפריד בין הדבקים, ולא הוי כחך תוכות הפוסל בס"ת ובתפילין ומזוזות, וביותר יש לתמוה, שהרי רבינו עצמו מביא בתחילת דבריו את לשון השו"ע בהלכות תפילין שפסול אם נדבקו האותיות, והנה זה לשון השו"ע (תכף ומיד אחר כך) ואם גרר והפרידה כשר, ולא מיקרי חק תכות מאחר שהאות עצמה היתה כתובה כתיקנה, וצ"ע, עכ"ל.

הרי שכתב כל מה שעלה בדעתי להקשות על דברי קדשו וכנ"ל אבל לא העלה ארוכה לדברי קדשו של קדש הקדשים האור החיים הק' שדבריו צריך עיון גדול להבין דברי קדשו.

והנה מצאתי עוד בספר פקודת אלעזר (סימן ל"ב סעיף י"ח) שכתב גם כן להבין דברי קדשו של האוה"ח, ולבסוף כתב שיש להגיה בדברי רבינו האוה"ח, ובמקום שכתב "על דרך מה שפסק מרן" צריך לומר "על דרך מה שפסק הב"ח, כי דעת הב"ח שבתפילין אם נגעה אות באות אין להם תקנה כלל אף שלא שינה צורתו, וזה לשון הב"ח (בסימן ל"ב) ולענין הלכה נראה דבתפילין פסול בנגיעת אות לאות אפילו בשאר אותיות, בין בנגיעה מלמעלה בין בנגיעה מלמטה, ואין לו תיקון, אבל בספר תורה, יש לו תיקון לגררו, ע"כ.

ולזה רוצה בספר הזה להגיד שיש לתקן לשון האוה"ח הק' וכנ"ל אבל זה מאד דחוק לומר כן מכיון שהעתיק את לשון מרן איך יתכן לומר שכל זה הוא טעות וצריך להעתיק לשון של הב"ח הנ"ל, וגם מה שמביא הב"ח הרי כבר כתב הט"ז (שהיה חתנו של הב"ח כנודע) כי פשוט שדברי הב"ח הללו שכל לפסול גרירת אותיות בתפילין הוא לא דברי הב"ח, כי פשוט שדברי הב"ח הזה תלמיד טועה כתבם, שהרי בטור איתא להדיא להיפך שכן כשר לגרור בין אות לאות אף בתפילין והביא עוד הט"ז שגם הב"ח בעצמו כתב להלן כדברי הטור והשו"ע כי זה לשונו הב"ח להלן שאם אותיות דבוקות זה בזה פסול אבל אם גרר והפרידן כשר גם בס"ת וגם בתפילין והוא דעת רוב הפוסקים ונפסק כך בשלחן ערוך, ועל כן כתב הט"ז שאין להשיג בדברי הב"ח הללו שבודאי לא יצאו מפיו עכ"ל הט"ז, ואם כן נפל פיתא בבירא דברי הספר פקודת אלעזר הנ"ל, שרצה להגיה דברי האוה"ח הק'.

ועוד מצאתי בקונטרס קוי אור (אות לז) שכתב ליישב דברי רבינו על פי דברי הט"ז (שם ס"ק ט ז') לגבי מי שכתב בתפילין רי"ש במקום דל"ת, שיוסיף תג ויעשנה דל"ת, ואינו פוסל כי אין כאן חקיקה כלל, והוסיף הט"ז וכתב דכל זה שיש תקנה היינו קודם שכתב אות

מהסעיף ואין גומרו להעתיק גם מה שסיים השו"ע באותו הסעיף "ואם גרר והפרידה כשר ולא מיקרי חק תוכות", ולפי זה מחלק הרה"ק בין תפילין לס"ת בענין ההיתר לחקוק דבק שבין אות לאות דבתפילין ליכא היתר לחקוק, ונמצא שמחמת איסור חוק תוכות אסור אף אם לא כתב להלן, בזמן שהשו"ע כ' בפירוש שמותר לחקוק בין אות לאות גם בתפילין ואין בה משום חוק תוכות.

ואם נאמר שמיירי השו"ע רק באם לא כתב להלן שאז מותר להפריד אבל אם כתב להלן אסור משום שלא כסדרן, זה אינו כי זה מפורש להיתר שם בסעיף כ"ה וכמו שהובא לעיל לשון השו"ע בסעיף כ"ה, שמתיר להפריד הנגיעות גם בתפילין ומזוזות אף דבעי כסדרן וגם יש לעיין למה הביא הרה"ק האוה"ח שיש היתר לחקוק בין האותיות בספר תורה, מהלכות ס"ת להרא"ש, הלא גם בשולחן ערוך (יו"ד סימן רע"ו סעיף י"א) כתוב שגם באותיות השם אם נדבקו שמותר לגררו וכ"ש בסתם אותיות, ואם כן למה לו להביא ממרחק לחמו, אם מביא משו"ע אור"ח לענין תפילין יכול להביא משו"ע יו"ד לענין ס"ת וגם יש להבין שאם כבר מביא את הרא"ש שבספר תורה מותר לגררו, הלוא הרא"ש בעצמו כתב (בהל" תפילין) בזה"ל "וגם שתהא כל אות מוקפת גויל מכל עבר ואם אות נוגעת בחברתה יגרוד ביניהם ויפרידם זו מזו", עכ"ל, ועיין שם בדברי חמודות (ס"ק ק"ל) דדעת הרא"ש להתיר גם בתפילין אפילו לאחר שכתב כל הפרשה לגרור הדיבוק שבין אות לאות, דבכתיבה דוקא הוא דמיקרי שלא כסדרן אבל לא התיקון שע"י גרירה, עכ"ל. ואם כן אין חילוק בין ס"ת לתפילין בענין זה, של גרירת הדבק. ומקודם חשבתי שאולי יש איזה שינוי לשון בדפוס הראשון שיצא ע"י הרב המחבר בעצמו, אבל לא מצאתי בדפוס הראשון שיהיה איזה שינוי לשון בד"ק ממה שנדפס בכל דפוסים הספר.

והנה חיפשתי עוד בספרים ומצאתי בספר "מאיר עיני סופרים" (להג' דוב בער קאראסיק) בסימן ט', ושם בעיטורי סופרים (ס"ק ב') כתב בזה"ל: אם נדבקה אות לאות בין קודם שנגמר ובין אחר שנגמר פסול ואם גרר והפרידה כשר, ועיין באוה"ח שעל התורה בפרשת בחוקותי, וצריך עיון גדול, עכ"ל.

וכוונתו הוא הקושיא הנ"ל במה שמחמיר הרה"ק האוה"ח לאסור את מחיקת הדבק שבין אות לאות בתפילין ורק בס"ת מתיר, וכנ"ל. וכל שצריך עיון גדול.

ועוד מצאתי בשו"ת בית שלמה (יו"ד, ח"ב סימן קכה, בהגה"ה) שתמה ג"כ על דברי רבינו שהרי הטור והשו"ע פסקו להדיא כי הגם שלענין תפילין ומזוזות אם

תוכות מאחר שהאות עצמה כתובה כתקונה" ויוצא לנו שלפי זה אתי שפיר שמעתיק האוה"ח את לשון השו"ע שפסול ולא מהני תיקון, ולזה בא לחילוק בין ס"ת לתפילין, שבתפילין אסור התיקון ולכאורה איך יתכן לומר כך שלא נדפס בשו"ע של הרה"ק הלשון הזה ולכך אביא דוגמה מה שכתב הרה"ק האוה"ח בעצמו בפרשת נשוא על הפסוק ביום כלות משה, ופירש רש"י כלת כתיב (כלומר בלי ו') וכתב האוה"ח הק' בזה"ל: רז"ל אמרו (במ"ר) כלת כתיב, ורואני כי בספר תורה כתובה בוא"ו (כלומר שכן כתוב עם ו' "כלות", ולא "כלת") ואני אומר כי דברי תורה כאלו וכיוצא באלו אינם נמסרים לכל מרים יד בתופשי התורה, כי יסובב הדבר הכפירה והזילזול בכבוד מורים, ויש לך לדעת כי סדר תורתנו הקדושה ותיבותיה ואותיותיה ספורות הם ומזוקקות חצובות ממחצב קדוש ונורא, נפלאים המה למכיר בהם, ויותר פליאות נעלמים מעין כל וכו' והנה מביני מערכות האותיות, המה ישכילו משבצותם והם האומרים כי "כלת" כתיב, והוא"ו היא משאלת שם בהשאלה, והמשכיל יבין כי הוא סודו של משה, אשר מתייחדת לו, וקיימה בו "נקיבה תסובב גבר", וזה שיעור הדברים, "כלת כתיב", פירוש, תיבה זו של "כלות" זה פירושה קח מהכתוב כלת, כדי שתבין אשר תכוון אליו התיבה, ואת הוא"ו היא בחינת החתן והוא סוד נעלם וא"ו תוך כלת, והבן.

ודרשה זו אין אדם דורשה מדעתו, אם לא תקדים ההכרה בדברים על בריין ואמתותם, מפי מקבלי תורה וסודותיה ורמזיה, עכ"ל ה"ק.

הרי לפניך דברי קדשו של האוה"ח בדברים כאלו שהכתוב כתוב הוא אחרת ממה שדרשו והמבין יבין, ולכן אין זה תימה איך שפירש הוא ז"ל הפסוק אם בחוקתי על פי השו"ע בהחסיר כמה תיבות שבסעיף הנ"ל לדרוש ולחלק בין ס"ת לתפילין והנסתרות לה' אלקינו, ויודעי הסודות יודעים לפרש וכנ"ל ולכן נוכל לומר שלא היה כ' בשו"ע של הרה"ק כך. אבל מובן שלנו יש רק את ההלכה הפשוטה שכתוב בשו"ע ופוסקים שמותר לגרור בין אות לאות גם בתפילין ומזוזות ואין בזה שום איסור של חוק תוכות ואיסור שלא כסדרן, כל זמן שאין שום שינוי באותיות שנדבקו זה לזה שמותר להפרידם זו מזו.

אבל לפי ענ"ד נראה לומר דבר חדש שבעל נפש ראוי לו להחמיר דברי האוה"ח הק' שלא לגרור בין אות לאות בתפילין, הואיל שיצא מפי האוה"ח הק' בקדושה וטהרה ואביא דוגמא לזה מדיני בשר בחלב שבסימן פ"ז בשו"ע, ובטור יורה דעה שהטור כתב "שדגים וחגבים מותר לאוכלן בחלב" ועל זה כתב הבית יוסף

שלאחריו אבל לא אחר כך, דאז הוי שלא כסדרן ופוסל בתפילין, ולפי זה רוצה הקונטרס קוי אור הנ"ל לומר כי לפי דברי הט"ז הזה יוצא, שגם בדיבוק שבין אות לאות אם יסירנו נמצא שאין זה כסדרן, ואם כן הוא פסול בתפילין, וזה הוא כוונת האוה"ח (ויצא להגיה שיש לומר במקום מרן לומר "הט"ז), אך דבריו תמוהים, שהרי ודאי כונת הט"ז הוא דוקא באופן שכל ד' במקום ר' וכדומה, שבכי האי גוונא אם תיקן את האות אחר שכבר כתב אחריה הרי זה שלא כסדרן, ואין זה ענין כלל להסרת דיבוק שבין אותיות, ששם האותיות עשויות בשלימות ורק שיש דבר המדבק ביניהם וכפי מה שכתב הט"ז בעצמו שבכי האי גוונא התפילין כשרות הם. וכדברי הטור והשו"ע. ואדרבה הט"ז עצמו כתב שדברי הב"ח שפסל בזה הם דברי תלמיד טועה, ולכן אין התירוץ הזה נכון ולא נראה נכון לענ"ד, לתרץ את הקושי בדברי האוה"ח הק' הנ"ל.

והנה נדפס ספר בשם "יד האוה"ח הק' ותלדותיו", ושם בדף ס"ג מביא מספר תולדות האוה"ח להרב ראובן מרגליות ז"ל, שכותב כי רבינו (האוה"ח הק') הרשה לעצמו לדרוש לפעמים המקראות שלא אליבא דהלכתא או אליבא דחד תנא שלא נפסקה הלכה כמותו, ומביא בזה דוגמאות אחדות ואחת מהם הוא זה המדובר מפרשת בחוקתי שמחלק הרה"ק בין תפילין לספר תורה לענין לחקוק דרך שיש היתר לחקוק דבק שבין אות לאות בספר תורה אבל לא בתפילין, ומקשה גם כן דהנה בשו"ע מפורש שגם בתפילין אם גרר הדבק שהוא כשר, ע"כ. וכוונתו הוא לומר שהרב הק' דרש כאן המקרא דלא כהלכה, וזה מאד תמוה לומר כן וגם תמוה ביותר שהעתיק חצי הסעיף ולא גמר לכתוב כל הסעיף מה שכתב השו"ע בפירוש שמותר לגרור הדבק שבין אות לאות גם בתפילין, ולומר שעשה זאת בשביל לדרוש הפסוק, צ"ע גדול אם אפשר לומר כך, והנה נדפס ספר האוה"ח עם פירוש אור בהיר, וכו' על זה שטעות נפל בספרים וכל המאמר הזה של אות ל"ד הוא בטעות ולהלכה אם נדבקה אות לאות ומחק הדביקות מיקרי שפיר כסדרן וכשר אפילו בתפילין, עכ"ל.

ומובן שכל אלו התירוצים הם מאד דחוקים ודברי האוה"ח הק' צריך עיון גדול להבין דברי קדשו ובפרט שזה נוגע להלכה למעשה ומובא בשם הרב מבריסק זצ"ל שאמר בכיוצא בזה שיותר טוב להשאר בקושיא טובה מלקבל תירוצים דחוקים כאלו וכאלו שאינם טובים ודפח"ח. ולפענ"ד היה נראה לומר שיתכן שלא היה כתוב בספרי השו"ע שביד האוה"ח הק' את הדברים: "ואם גרר והפרידה כשר ולא מיקרי חוק-

במקצת האות לפי סברת האבני נזר, ואע"פ שהגאון הפרי מגדים מתיר במקצת האות שלא כסדרן וכן פסק המשנה ברורה מ"מ המחמיר בזה תע"ב, וכן סובר הגאון הרב וואזנר (שליט"א) [זצ"ל] שיש לחוש לכתחילה לסברת האבני נזר הנ"ל, וכמ"ש בספרו שבט הלוי (ח"א, או"ח סימן י"ב).

והנה כתבנו בעז"ה לברר במקצת מקחו של צדיק הק' בעמח"ס האוה"ח הק' אשר מפורסם בכל העולם כולו כצדיק וקדוש ולמותר להביא כל דברי המחברים שכותבים מקדושתו של המחבר וספריו, אך פטור בלא כלום אי אפשר, נביא מדברי קדש ושל הרה"ק בעל ה"דברי חיים" זצוק"ל מצאנז מה שכתב בספרו שו"ת דברי חיים (חלק יו"ד, סימן ק"ה) על אודות מלמד אחד שפגע בכבוד האוה"ח הק' זצ"ל שאמר שלא עשה ספרו ברוח הק', וכתב הדברי חיים שאין ספק שרוה"ק שורר גם עתה על הראוי לו והאמת עד לדרכו שגם בזמנינו יש לחכמי האמת שאינם נוטים אחרי החומר שיש להם רוה"ק וכמבואר ברמב"ם בספרו מורה נבוכים וברמב"ן ז"ל בהדיא ולכן בעל האור החיים נשמתו בגן עדן מרומים, בודאי חיבר ספרו ברוח הקודש אך לא הוא לבדו רק כל מחבר אפילו בדורינו אם הוא ראוי לכך חיבר ספרו ברוה"ק היינו שהסכים בחכמתו לאמתו של תורה וכמ"ש בש"ס על ר' אליעזר, וכן כתב התמים לדינא שאין לומר קים לי נגד הש"ע משום שכתב דבריהם ברוח הקודש ולכן המלמד המכחיש את רוה"ק של האוה"ח הק' הוא אפיקורס שאינו מאמין בגדולי הדור שהעידו עליו שהיה ראוי לרוה"ק והמלמד הזה כפר בעיקר רוה"ק וליעג על דברי הש"ס ויפה עשיתם שלא עזבתם את בניכם בידו וישר כוחכם בזה וכו', עכ"ל של הדברי חיים זצוק"ל.

ויהי רצון מלפני אדון ה' יתברך שנזכה להבין דברי קדשם של רבותינו הק' וללמוד וללמד לשמור ולעשות את כל דברי תלמוד תורתך באהבה וביראה וזכות הק' של האוה"ח הק' יגן עלינו שנזכה בקרוב להגאל בגאולה שלמה ע"י משיח צדקינו ששמו חיים (עיין מש"כ רבינו האוה"ח בפרשת ראה (ט"ו, ז') במהרה בימינו אמן.

יו"ל ע"י מכון "שלחן משה" שע"י מוסדות קראלי

ע"ש רבינו הגה"ק זי"ע - בנשיאות מרן רבינו הגה"צ שליט"א בסיוע הרה"ג גמליאל רבינוביץ שליט"א מו"צ בק"ק קראלי

"ומ"מ אין לאכול דגים בחלב מפני הסכנה וכמו שנתבאר בספר אורח חיים סימן קע"ג" עכ"ל. וכתב על זה הדרכי משה "ולא ראיתי נזהרין בזה וגם באורח חיים סימן קע"ג אינו כתוב אלא שלא לאכלו בבשר משום סכנה אבל דגים בחלב שרי, ועיין לקמן סימן קט"ז, ולכן נראה שנתערב להרב בית יוסף בשר בחלב" עכ"ל.

וכוונתו שדגים עם בשר יש סכנה ולא דגים עם גבינה ונתערב לו להבית יוסף בשר בחלב, כלומר שבמקום לכתוב דגים עם "בשר" יש סכנה כתב "חלב" עם דגים יש סכנה, וכן הקשה הפרישה, והט"ז, והש"ך בשו"ע, וכתבו שמותר לאכול גבינה עם דגים, אבל בפתחי תשובה הביא בשם הרופאים שיש סכנה בדגים המבושלות עם חלב וגם מובא בשם רבינו בחיי דיש סכנה גמורה בדגים עם גבינה או חלב עם דגים.

ובספר דרכי תשובה מביא בשם ספר פחד יצחק שכתב ע"ע שהוא נתגדל בין ברכי הרופאים ולא מצא שום סעד וסמך שיש סכנה בדגים עם חלב, ומ"מ סיים דכיון שיצא כן מפי הבית יוסף שכל שיש סכנה בדבר מנע בתוך ביתו אכילת דגים עם גבינה וחמאה, עכ"ל. הרי חזינו שיש מקום להחמיר על עצמו אף בדבר תמוה שיש לומר דיש טעות בדבריו, מ"מ הואיל ויצא מפיו יש מקום להחמיר בדבר, ולכן מנע א"ע מלאכול דגים בחלב ובגבינה, מכיון שיצא מפי הבית יוסף, אם כן נראה לפי ענ"ד שיש מקום להחמיר כדברי הרה"ק האור החיים הק' בספרו הק' שלא לגרור דבק שבין האותיות של תפילין ומזוזות הואיל שיצא מפיו הק' להחמיר וכתבו גם בספרו הק', ואף שנראה שהוא תמוה, ויש אולי לומר שיש טעות סופר בדבריו, מ"מ הואיל שאמרו ויצא בפיו ונדפס בספרו יש מקום להחמיר ובפרט לבעל נפש, וכן מצינו בפוסקים עוד דוגמאות כאלו וכיוצא בו שחששו בהם, ועכ"פ נראה שלכתחילה יש להשתדל שלא יבוא הסופר הכותב תפילין ומזוזות מהודרים לידי כך, שלא יעשה שום נגיעה בין האותיות, ואם כן עשה שיתן דעתו שיתקן אותו תיכף ומיד, קודם שיכתוב אות אחרת ויתקנם שלא בחקיקה אלא דוקא ע"י כתיבה אחר שיבטל את האות מצרתו, ואח"כ יתקנם בכתב (ומהיות טוב כדאי שיגרור את האות כולו, שלא יהיה אף מקצת האות בחקיקה ושלא כסדרו כסברת הגאון האבני נזר זצ"ל שאף במקצת אות יש להזהר מחקיקה אלא שכל האות יהיה בכתיבה ואף משום שלא כסדרן יש חשש

 לע"נ
הרה"ח יחיאל מאיר ז"ל
בן הרה"ח יצחק יונה ז"ל
ויסלובסקי
נלב"ע כא אייר תשפ"א

 לזכר עולם יהיה צדיק
רביה"ק יצחק צבי משה זצ"ל
בן רבינו אביגדור זי"ע
מקראלי
נלב"ע ביום ד טבת תשעט

 לזכרם הטהור
של מ"ה קורבנות ציבור
שנהרגו באסון מירון
ליל לג בעומר תשפ"א